

«այդ ոչ ոք չի կարող ասել իւր մասին, մանաւանդ մտածել», ուրեմն նշանակում է իրաւունք չունի քար ձգել և զրկել նորոգութելու, արդարանալու ու սրբութելու հնարաւորութիւնից: «Ով կին, ո՛ւր են քեզ մեղադրողները, «ոչ ոք չըմեղադրէ՞ց քեզ»։ Նա պատասխանեց.— «Տէ՛ր, ոչ ոք»։ Յիսուս ասաց նրան.— «Ես էլ չեմ դատապարտում քեզ, դնա՛ և այլևս չըմեղանշես»:

Փրկչի այդ բազմաբովանդակ խօսքը պատասխան է բոլորին, որոնք կամենում են իմանալ եկեղեցու հայեացքը մահուան պատժի մասին:

— «Գնա՛ և այլևս չըմեղանշես» — միայն այդ կարող է մեղաւորին պատիժ որոշել:

Մ. Քահ. Զեյցով.

ԿԱԹՈՒԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

«Taigliche Rundschau» թերթի Հռոմի թղթակիցը հաղորդում է մի քանի տեղեկութիւններ ներկայ պապի վատիկանում մտցրած խնայողութեան մասին: Հակառակ իւր նախորդի որը թէ՛ անձամբ չափաւոր կեանք էր վարում, բայց միջոցներ չէր խնայում փարթամ՝ զուտ արքայական սարք ու կարգի բազմաթիւ պալատական պաշտօնէութեան վրայ, Պիոս X իւր բուրժուազական սովորութիւններով զանազան ներկայացուցչութեան մասին շատ չի հոգում և որտեղ միայն հնար է կրճատում է իւր տնտեսութեան ընդարձակ ծախսերը և խնայողութիւն մտնում: Բացի անձնական ճաշակից՝ խնայողութեան հարկադիր հանգամանքն այն է, որ Ֆրանսայից ստացուող եկամուտներն այսուհետև հաւանականաբար կրճատուելու են, մինչդեռ «ս. Պետրոսի լուման» ամենից շատ Ֆրանսիայից էր ստացւում:

Լեոն XIII պապը իրեն հաւատարիմ ազնուականներին պաշտպանելու համար իւր ժամանակին դրամական նպաստներ էր տուել այն մի քանի ընտանիքներին, որոնք վնասուել էին Բօրգեզէ և Պիօմբլինօ բանկերի սնանկանալուց: Պիոս X հրամայեց յիշեցնել պարտապաններին իրենց պարտքը և առաջարկել, որ վճարեն: Խնայողութեան նպատակով պապը վճռեց զգալի կերպով քչացնել դպրոցների թիւը, որոնք մեծ թուով բացուել և պահւում էին Հռոմում պետական և քաղաքական «անհաւատ» դպրոցների հետ մրցելու և որոնց պահպանութիւնը 1 միլիոն ոսկի էր նստում: Ծախսերի կրճատման նպատակով վեր-

ջերս փախուած է նաև հօլլեզիաներից մինը, իսկ Հարաւային Ամերիկայի հօլլեզիայի պահպանութեան համար դրամ է պահանջուած տեղական եպիսկոպոսներից և կանոնաւոր ժողովելու համար նշանակուած են յատուկ գանձապահներ: Լուրերին նայելով Պիոս X պապը մտադիր է կրճատել և իւր զինուորական շտաբը, որը ներկայումս կազմուած է երեք թիկնապահ զնդերից՝ ազնուական, զուիցերական, պալալինական և ժանդարմերիայից թէ ինչ աստիճանի է հասնում պապի խնայողութիւնը երևում է նրանից, որ նա այս տարի չընայեած շոգերին խնայողութեան համար իւր օժման տօնը չըլատարեց ու Պետրոսի տաճարում, այլ սիկստինեան կապելլայում, որովհետև պապական իւրաքանչիւր պատարագը՝ պատգամաւորների, գահը սարքելու և թիկնապահների օեղանի համար պահանջում է 4000 ոսկու ծախք: Բայց այդ բոլոր կրճատումները շատ քիչ են օգնում պապական գանձարանին, և քանի որ մնում են կարգինալների և կանոնիկոսների մեծամեծ ռոճիկները պապը միշտ հարկադրուած կլինի նորանոր միջոցներ գտնելու հոգեւոր դատարանի պահպանութեան համար:

Վերջին երեք ամիսների ընթացքում Գերմանիայում և Աւստրիայում տեղի ունեցան կաթոլիկական մի շարք համաժողովներ, որոնք զգալի կենդանութիւն մտցրին այդ երկիրների եկեղեցական կեանքում: Յունիսին գերմանիայի կաթոլիկական եպիսկոպոսները, որոնք իւրաքանչիւր տարի ժողովւում էին Ֆուլդում ու Բօնիֆացիոսի գերեզմանի մօտ, այս տարի տօնում էին նրա նահատակութեան 1150 ամեակը, որպէս Գերմանիայի լուսաւորչի: Տօնի օրը կատարուեց հանգիստաւոր թափօր տեղական սրբութիւններով (ի միջի այլոց ու Բօնիֆացիոսի գրքերով, գաւազանով, դանակով աջով և գլխով): Հետեւեալ օրը յունիսի 5-ին եպիսկոպոսները հովուական շրջաբերականով դիմեցին գերմանական կաթոլիկներին և մի քանի ժամանակակից հանգամանքների համապատասխան դասեր տուին՝ քաղելով նրանց նիւթը ու Բօնիֆացիոսի կեանքից ու գործունէութիւնից: Բօնիֆացիոսը, գրում էին նրանք, քրիստոնէական կրօնի առաքեալ էր, եկեղեցական միութեան նախանձախնդիր, որին գերմանական եկեղեցին պարտական է սուրբ Աթոռի հետ իւր ունեցած միութեամբ և ժամանակակից քաղաքակրթութեամբ: Նորա այստեղ ցոյց տուած առաքինութեան օրինակներին պէտք է հետեւեն գերմանական կաթոլիկները և նրանից պէտք է օրի-

նակ առնեն կաթուղի քահանաները: Բօնիֆացիոսի նման պէտք է զիմադրել եկեղեցու և զպրոցի իրարից անջատման փորձերին: Եպիսկոպոսները հրաւիրում են արքութեամբ պահպանել գերմանական եկեղեցու և ս. Աթոռի կապը՝ որպէս գերմանական ժողովրդին պարգևած մեծ բարիք:

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Գառուկի Real—Encyclopedie գրքի XVI հատորում կատարենք բուշը բողոքականութեան մասին տալիս է հետևեալ նկարագիր աշխարհի զանապան մտերում:

Բողոքականութիւնը ամենից շատ հետևողներ ունի Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում, որտեղ 76 միլիօն ազգաբնակչութիւնից 65—66 միլիօնը բողոքականութիւն է դառնում: Այնուհետև գալիս է Մեծ Բրիտանիան 37 միլիօն բողոքականներով Գերմանիան 35 միլիօն, որոնք բաժան եկեղեցիների, ապա Նիդերլան և Նորվեգիան, որտեղ կան 7 1/2 միլիօն բողոքականներ, Գանիան 2 1/2 միլիօն, Ռուսաստանը—6 միլիօն, Աւստրիան 4 միլիօն, Հոլանդիան 3 միլիօն, Զուիցերլանդ—2 միլիօն Ֆրանսիան 1 1/2 միլիօն, Աւստրիան 5/4 միլիօն: Արտաքոյ եւրոպայի՝ Անգլիական գաղութներում, մանաւանդ Կանադայում, Աւստրալիայում, Նիդերլանդներում և հարաւային Աֆրիկայում—10 միլիօն. եկեղեցիների թիւը՝ մօտ 4 միլիօն: Բողոքականների թիւն այդպիսով ամբողջ երկրագնդի վրայ հասնում է 180 միլիօնի: Ներքին բաժանմամբ այդ թուից 56 միլիօնը լուտերական են, 29 միլիօն անգլիական եկեղեցու հետևողներ, հալվիսականութեան հետ կապուած եկեղեցիներին հետևողներ եւրոպայում 32—33 միլիօն, Ամերիկայում մօտ 57 միլիօն, այլ տեղերում 10 միլիօն. ընդամենը մօտաւորապէս 100 միլիօն: Վերջին տեղեկութիւնների համեմատ կաթուղիների թիւն է 250—260 միլիօն, իսկ Արևելեան եկեղեցուն հետևողների թիւն է 100—110 միլիօն:

Նշանաւոր գիտնական և եկեղեցական պատմաբան Հարնակը նշանակուած է գլխաւոր վերատեսուչ Բերլինի կայսերական մատենադարանի պաշտօնից հրաժարուող Վելմանի փոխարէն: Համալսարանում իւր ուսուցչապետական ամբիոնը նա վերապահում է իրեն, բայց նրա նոր պաշտօնի պատճառով իրեն կամքի համաձայն կընշանակուի օգնական, ինչպէս ասում են, հէնց իւր աշակերտներից: